

Democratic backsliding i Polen och Turkiet

En redogörelse för Polen och Turkiets democratic backsliding. Hur det skapats, varför det sker och ifall det går att kartlägga de gemensamma faktorerna som lett till backsliding för de båda länderna.

Abstract

In this essay we attempt to uncover what factors are most fundamental to democratic backsliding in Poland and Turkey. The purpose is to use Nancy Bermeo's theoretical framework and USAID's analytical standpoints in order to determine which of them best explain backsliding in Poland and Turkey, and if they are generalizable. In the essay we arrive at the conclusion that the reasons for backsliding in Poland and Turkey are different, but the motives used for backsliding have similarities that can be generalized. We also establish that backsliding is multifaceted, and that it cannot be explained by a single action or event, but instead has to be seen as the consequence of several factors.

Nyckelord: Poland; Turkey; democratic backsliding; political economy; political culture; political leadership

Innehållsförteckning

Abstract	2
Innehållsförteckning	3
Inledning	5
1.1 Bakgrund	5
1.2 Syfte	5
1.3 Frågeställning	5
Teori	6
2.1 Definition av democratic backsliding	6
2.2 Bermeos teoretiska ramverk	7
2.3 Operationalisering av democratic backsliding	9
2.4 USAID:s teoriområden	14
2.4.1 Political economy	14
2.4.2 Political culture	14
2.4.3 Political leadership	15
Material, avgränsning och metod	15
3.1 Material	15
3.1.1 Nancy Bermeo	15
3.1.2 USAID	16
3.2 Avgränsning	16
3.3 Metod	16
Resultat	17
4.1 kartläggande av Polen	17
4.1.1 Historisk kartläggning av Polens democratic backsliding	17
4.1.2 Analys av Polens democratic backsliding	17
4.1.2.1 Tolkning genom Political Economy	18
4.1.2.2 Tolkning genom Political Culture	19
4.2 Kartläggande av Turkiet	21
4.2.1 Historisk kartläggning av Turkiets democratic backsliding	21
4.2.2 Analys av Turkiets democratic backsliding	21
4.2.2.1 Tolkning genom Political Economy	22

4.2.2.2 Tolkning genom Political Culture	23
4.2.2.3 Tolkning genom Political Leadership	24
4.3 Implementering av operationalisering genom index	25
Diskussion	31
5.1 Slutsats Polen	31
5.2 Slutsats Turkiet	33
5.3 Gemensam/komparativ slutsats	35
Referenser	37

Inledning

1.1 Bakgrund

Globalt har vi sett att antidemokratiska strömningar växer sig starkare, med auktoritära populistiska ledare och minskad liberal demokrati. Vi har historiskt sett statskupper från militära ledare som inrättar auktoritära styren med våld, men på senare tid kan vi se en trend där man snarare använder sig av demokratiska institutioner för att ta över makten, och på så sätt invalidisera de demokratiska institutioner som hjälpt dem till makten. Detta har öppnat upp för ett relativt färskt forskningsämne kallad *democratic backsliding* där fria och delvis fria demokratier rör sig mot mer auktoritärt styrelseskick. I dagsläget befinner sig runt 70% av den demokratiska världens befolkning i en backsliding democracy, en stor ökning som skett de senaste 20 åren (International IDEA. 2021, s. 6). Att studera backsliding är av stor vikt för att förstå dagens globala politiska klimat och den globala maktövergång som skett i förmån för auktoritära stater och stagnationen av demokratisk utveckling (International IDEA. 2021, s. 1). Vi finner det intressant att se till två olika länder som under de senaste decennierna rört sig från en liberal demokratisk utveckling till att svänga mer auktoritärt, nämligen Polen och Turkiet. Genom att jämföra och studera dessa länder kan vi se utvecklingen och förstå oss på de gemensamma drivkrafter som orsakar *democratic backsliding*.

1.2 Syfte

Syftet med uppsatsen är att undersöka och jämföra två länder som i hög grad är olika geografiskt, ekonomiskt och kulturellt men som båda delade en stadig demokratisk utveckling. Detta för att förhoppningsvis få en inblick i vilka gemensamma faktorer som ligger bakom *democratic backsliding*. Detta ger oss förhoppningsvis en bra inblick i hur *democratic backsliding* kan verka trots att det till synes finns olika förutsättningar inom länder. Förhoppningsvis kommer vi kunna konstatera vilka faktorer som är gemensamma och centrala drivkrafter för *democratic backsliding*.

1.3 Frågeställning

Då vårt mål med uppsatsen är att hitta centrala gemensamma faktorer som drivit backsliding i Polen och Turkiet måste vi också se till hur backsliding uppstått och kronologiskt utvecklats.

Därför måste vi kartlägga backsliding inom länderna under den aktuella perioden för att kunna klargöra vilka gemensamma nämnare som legat bakom utvecklingen. För att få ytterligare förståelse för backsliding vill vi också redovisa vilka faktorer som varit mest centrala för denna utveckling. Därför blir våra frågeställningar följande:

Hur har democratic backsliding sett ut i Polen under perioden 1990-2020? Och hur har democratic backsliding sett ut i Turkiet under perioden 2000-2021?

Vilka gemensamma nämnare ligger bakom denna utveckling?

1. Teori

2.1 Definition av democratic backsliding

Democratic backsliding innebär att beskriva hur demokratier bryts ned, detta görs genom att betrakta vilka faktiska beslut som fattas och hur dessa påverkar den demokratiska strukturen (Bermeo. 2016. s. 5). Det finns enligt Nancy Bermeo flera olika variationer democratic backsliding, ett centralt skifte har skett då historiskt mer klassiska statskupper och valdagsfuskar minskat, snarare har erosionen av demokrati idag kommit att legitimeras av de egna demokratiska institutionerna (Bermeo. 2016. s. 6). Democratic backsliding som fenomen syftar till en minskning av demokratiska egenskaper och demokratisk kvalitet inom institutioner och styre (Lust & Waldner. 2015. s. 1).

Democratic backsliding ska inte ses som specifika inslag av minskad demokrati, då det finns policy och politik med antidemokratiska inslag eller politiska kriser som sker naturligt inom det politiska landskapet (Lust & Waldner. 2015. s. 4). Backsliding är mer systematisk, och medan vissa specifika inslag är varningstecken på ökad framtida backsliding så bör frågan behandlas med försiktighet (Lust & Waldner. 2015. s. 4). Problematik med att tydligt definiera backsliding enligt Lust och Waldner har att göra med dess relation till djupare demokratisering (Lust & Waldner. 2015. s. 4). Detta förhållande är inte helt kartlagt och innehåller många osäkerheter, och det är inte heller nödvändigtvis så att ett land rör sig på en linjär bana där man är mer eller mindre demokratiskt (Lust & Waldner. 2015. s. 6). Ibland agerar antidemokratiska strömningar

som en katalysator för radikal demokratisering (Lust & Waldner. 2015. s. 6). En tydlig tidsmässig kartläggning av democratic backsliding är inte heller enkelt. Var backsliding börjar eller slutar är ofta en tolkningsfråga och är ett fenomen som ter sig över en längre tid (Lust & Waldner. 2015. s. 7).

2.2 Bermeos teoretiska ramverk

Vi kommer studera democratic backsliding utifrån Bermeos definition av två olika former av democratic backsliding som ofta verkar tillsammans, dessa är *executive aggrandizement* och *manipulating elections strategically*.

Executive aggrandizement kan förstås i kontrast till en kupp då man, istället för att genom radikal förändring av det politiska systemet, genomgår en gradvis transformation mot ett mer auktoritärt styrelseskick (Bermeo 2016. s. 10). Denna förändring sker genom att använda demokratiska institutioner och kanaler för att försvaga oppositionens möjlighet att göra motstånd (Bermeo 2016. s. 11). Samtidigt används demokratiska institutioner, domstolar och folkomröstningar för att försvaga demokratiska mekanismer för ansvarsutkrävande och istället centralisera makten hos det styrande partiet (Bermeo 2016. s. 11). Detta rättfärdigas av att det sker genom till synes demokratiska beslut. Områden som ofta försvagas är pressfrihet och domstolars självständighet där man centraliserar medieråd och tillsätter domare som sympatiserar med det styrande partiet (Bermeo 2016. s. 11).

Manipulating elections strategically är ytterligare en form av democratic backsliding och kan ske separat eller i kombination med executive aggrandizement (Bermeo 2016. s. 13). Denna form går ut på att skifta det politiska spelfältet i det styrande partiets favör och underminera oppositionens möjlighet att utmana (Bermeo 2016. s. 13). Detta kan exempelvis ske genom att med statliga medel finansiera sin valkampanj, begränsa oppositionens möjlighet att synas i media eller exkludera oppositionens kandidater från valsedlar (Bermeo 2016. s. 13). För att undvika att valresultatet delegitimeras så görs detta ofta genom demokratiska institutioner (Bermeo 2016. s. 13). Bermeo menar att det är strategiskt i den mån det sällan sker under valdagarna, utan att det snarare sker en lång tid innan och under längre perioder samt att det sker på ett sätt som gör det

svårt för inhemska och internationella valobservatörer att upptäcka manipulationen (Bermeo 2016. s. 13).

Bermeo menar att dagens erosion av demokrati snarare än dess implodering för med sig problem gällande mobilisering av medborgare (Bermeo 2016. s. 14). De subtila uttryck som democratic backsliding idag ter sig i för med sig mindre risk att skapa upplopp eller kraftigt motstånd, istället diskrediterar man de röster som protesterar (Bermeo 2016. s. 14). Man målar upp dessa som individer eller organisationer med specifika och individuella intressen (Bermeo 2016. s. 14). Ytterligare ett sätt att diskreditera opposition, och mer specifikt internationella organisationer som representerar förtryckta eller missgynnade grupper, är att peka ut dessa som internationella intressen som inte representerar det inhemska folket (Bermeo 2016. s. 14). Bermeo pekar också ut att dessa former av democratic backsliding inte är någonting som uppstår av sig självt, utan för att det ska uppstå executive aggrandizement och strategic manipulation redan finns en majoritet där som skänker sitt stöd (Bermeo 2016. s. 14). Dessa två former uppstår enligt Bermeo huvudsakligen när oppositionen redan är splittrad och lider av interna stridigheter och en splittrad politisk vision (Bermeo 2016. s. 14). Detta för också med sig faktumet att antidemokratiska politiska rörelser ofta för med sig brett politiskt stöd, vilket gör det svårt att genom demokratisk opposition motverka backsliding. (Bermeo 2016. s. 16)

Democratic backsliding är inte heller slumpmässigt eller uppstår sporadiskt, utan är en rationell respons på internationellt handlande och inhemska historia (Bermeo 2016. s. 15). Erfarenhet av tidigare internationellt handlande gentemot auktoritära stater i kombination med ett historiskt problematiskt inhemska politiskt landskap gör att omstrukturering av de demokratiska institutionerna för att bibehålla makten gör att denna graduella erosion blir rationell, metodisk och planerad (Bermeo 2016. s. 15).

2.3 Operationalisering av democratic backsliding

För att kunna operationalisera backsliding måste vi se till de områden som ligger till grund för demokrati och som påverkas negativt av backsliding. Vi kommer använda oss av USAID:s tolkning samt Bermeos, tillsammans täcker dessa två teorier bred mark och kompletterar varandra, vilket gör att democratic backsliding kan ses ur flera vinklar och gör analysverktyget något spetsigare än ifall endast en teori används. Vi kommer redogöra hur båda teorierna uppfattar vad som är vitalt för en demokrati och vilka områden som utgör varningssignaler för democratic backsliding ifall de kränks eller limiteras. USAID menar att de områden man bör hålla utkik på gällande backsliding är dessa: den konkurrenskraftiga valprocessen, medborgerliga politiska rättigheter och ansvarsutkrävande. Detta innebär att democratic backsliding blir ett brett begrepp där vi studerar ett stort antal institutioner och procedurer inom det politiska systemet (Lust & Waldner. 2015. s. 3).

Operationaliseringen i denna uppsats ämnar att visualisera förändringar inom de ovan nämnda områdena, konkurrenskraftiga valprocesser, medborgerliga politiska rättigheter och ansvarsutkrävande. Vi avser att använda dessa som övergripande rubriker för ett större antal mer specifika mätningsområden ur databaser från v-dem. På detta sätt hoppas vi kunna konkretisera backsliding genom att implementera index i ett grafiskt händelseförlopp och avgöra vilka gemensamma nämnare som har störst betydelse för fenomenet. De faktorer vi kommer undersöka ser vi som direkt korrelerat med kvalitativ demokrati. Nedan presenterar vi de index vi kommer använda för varje område, vad de undersöker, samt en motivering till varför vi anser just dessa index är relevanta.

2.3.1 Konkurrenskraftiga val

En konkurrenskraftig valprocess ska enligt USAID innefatta tre olika principer, osäkerhet, tillfällighet och begränsning (Lust & Waldner. 2015. s. 2). Detta innebär att valresultatet inte förbestäms utan är konsekvensen av folkets fria röster, är temporalt avgränsat så att ingen regering sitter på obestämd tid samt att det finns konstitutionella hinder som begränsar regeringens möjlighet att inskränka på medborgarnas fri- och rättigheter (Lust & Waldner. 2015. s. 2). Utan en konkurrenskraftig valprocess finns det inte möjlighet till jämlik politisk påverkan, vilket i sin tur minskar den demokratiska kvaliteten i en demokrati. För att operationalisera den konkurrenskraftiga valprocessen väljer vi att titta på clean elections index, government censorship effort index, compliance with judiciary index, compliance with high court index och political competition index.

Clean elections index mäter i vilken utsträckning val är fria och rättvisa, dvs, i vilken grad de saknar systematiska oregelbundenheter, registreringsfusk, köpande av röster, våld och hot mot oppositionen från sittande regering (V-Dem data set v11.1. 2021). Detta index är direkt relevant för hur valprocessen går till och i vilken grad regeringen försöker förbestämma valresultatet.

Government censorship effort index mäter i vilken grad regeringen försöker, antingen direkt eller indirekt, censurera tryckpress och etermedier. Indirekta former av detta skulle vara genom att dra in stöd för vissa mediehus, styra sändningsfrekvensen för att minimera spridningen av vissa nyheter eller nyhetskanaler, genom att erhåva makt över tryckanläggningar och distribueringskanaler, eller mutor (V-Dem data set v11.1. 2021). Government censorship effort är relevant för att mäta i vilken grad det finns ett neutralt spelplan för opposition att göra sig hörda och kritisera regeringen. Detta är i sin tur relevant för den konkurrenskraftiga valprocessen då det tillåter folket att vara välinformerade i sitt beslut så valresultatet faktiskt är en konsekvens av dess fria vilja.

Compliance with judiciary index samt compliance with high court index mäter i vilken grad regeringen fullföljer de beslut som domstolar fattar där regeringen inte håller med i frågan (V-Dem data set v11.1. 2021). Dessa index är relevanta för konstitutionella hinder och temporal

avgränsning då möjligheten att frångå de beslut som fattas och agera på egen hand oberoende domstolar skadar den demokratiska processen.

Political competition index mäter restriktion av politisk opposition från regering- och institutionellt håll (V-Dem data set v11.1. 2021). Detta index är viktigt att se till för att valresultat ska vara konsekvensen av folkets fria vilja och folkets fri- och rättigheter. Utan möjlighet till politisk opposition kan den styrande regeringen förtrycka folkets röst, förhindra politisk mobilisering och minska möjligheten att utmana partiets konstitutionella makt.

2.3.2 Medborgerliga politiska rättigheter

Att se till hur medborgerliga politiska rättigheter upprätthålls är centralt för den demokratiska processen för att medborgare ska åtnjuta samma grundläggande rättigheter i den allmänna sfären samt den politiska processen (Lust & Waldner. 2015. s. 2). Vi betraktar därför lagar rörande mediarättigheter, mötesfrihet, organisationsfrihet och hur lagstiftandet förmår att upprätthålla dessa fri- och rättigheter. Operationaliseringen av medborgerliga politiska rättigheter har vi valt att använda Freedom House: civil liberties index, Freedom House: political liberties index, internet censorship effort index och polarization of society index.

Freedom House:s civil liberties index mäter i vilken utsträckning medborgare får uttrycka sina politiska preferenser, politiska organisationers rättigheter, hur väl rättsstaten upprätthålls och i vilken grad medborgare åtnjuter personlig autonomi (V-Dem data set v11.1. 2021). Indexet är relevant då det tillåter oss att mäta i vilken grad grundpelaren för demokratiska ideal, allas lika röst och påverkan, upprätthålls.

Freedom House:s index av politiska rättigheter mäter huruvida individer tillåts att fritt delta i den politiska processen, rätten att rösta fritt i val med flera politiska alternativ, tävla om politiskt ämbete i en rättvis process, engagera sig i politiska partier och organisationer (V-Dem data set v11.1. 2021). Detta index ger oss i kombination med civil liberties en bild av hur väl demokratiska rättigheter efterföljs och hur väl grunden ligger för en demokratisk process.

Internet censorship effort undersöker i vilken utsträckning regeringen använder sig av repressiva åtgärder för att begränsa politisk information eller politiska åsikter på internet. Detta kan ske genom en total nedstängning av internet i landet eller genom blockering av vissa specifika hemsidor (V-Dem data set v11.1. 2021). Vi ser detta som ett relevant index som är nära kopplat till civil liberties och political liberties men som ändå kräver ett eget index. Anledningen till detta är att politisk mobilisering och politiskt engagemang under de senaste tio åren förflyttas till internet och sociala medier, som vi kunde se under den arabiska våren, begränsning av internet har därför en viss särställning (Encyclopaedia Britannica, 2021).

Polarization of society index ämnar att beskriva i vilken grad samhället är polariserat. Fokus ligger på pluralism av politiska åsikter samt i vilken riktning samhället ska utvecklas (V-Dem data set v11.1. 2021). Detta index är inte direkt kopplat till medborgerliga politiska rättigheter, men kan säga en hel del om hur samhället ser ut i relation till backsliding och vilket resultat begränsningar av en konkurrenskraftig valprocess och ansvarsutkrävande har. Om ett parti får en stor del av rösterna, även om valprocessen har brister, så tyder det fortfarande på att det finns ett visst stöd för regeringspartiet. Detta kan skapa stor polarisering av samhället mellan de individer som stödjer den sittande regeringen och de som ställer sig i opposition. Ett polariserat samhälle tyder också på att det inte finns en stor variation av politiska åsikter, utan att det snarare finns två sidor där man står i kontrast till varandra.

2.3.3 Ansvarsutkrävande

Ansvarsutkrävande är centralt för att kunna ställa offentliga tjänstemän inför rätta och straffa dem genom rättsprocessen (Lust & Waldner. 2015. s. 2). Detta gör att vi ser till vertikalt och horisontellt ansvarsutkrävande, horisontellt ansvarsutkrävande där statliga institutioner granskar varandra och vertikalt då icke-statliga aktörer granskar statliga aktörer (Lust & Waldner. 2015. s. 2 & 3). Finns det ingen neutral rättsprocess eller aktör som kan granska en regering och dess tjänstemän finns det en låg nivå av ansvarsutkrävande vilket försvagar landets demokrati. För att operationalisera ansvarsutkrävande under backsliding har vi valt att använda vertical- och horizontal accountability index, compliance with judiciary index, government attacks on the judiciary index, judicial constraints on the executive index och legislative constraints on the executive index.

Index för vertikalt ansvarsutkrävande ämnar att mäta huruvida medborgare har möjligheten att hålla regeringen ansvarig för sitt agerande och går huvudsakligen genom politiskt engagemang från individen inom politiska partier och fria val (V-Dem data set v11.1. 2021). Detta index mäter och beskriver i vilken grad individer själva genom politisk engagemang eller mobilisering har möjlighet att påverka det politiska landskapet. Vilka möjligheter har individen att göra sig hörd om hen ser den aktuella politiska ledningen missbruka sin makt eller inskränka andras rättigheter?

Index för horisontellt ansvarsutkrävande undersöker i vilken grad statliga institutioner kan hålla regeringen ansvarig för sitt agerande. Detta görs genom utkrävande av information, förhör av tjänstemän och straffande av opassande beteende. Aktörerna som ska granska regeringen är den lagstiftande församlingen, rättsväsendet och specifika oberoende organisationer inriktade på att granska ansvarsutkrävande (V-Dem data set v11.1. 2021). Det horisontella ansvarsutkrävandet är viktigt för att se till hur de statliga institutionerna självmant klarar av att granska sig själva och varandra för att motverka missbruk av makt. En hög nivå av horisontellt ansvarsutkrävande leder till en transparent och välfungerande statsapparat som respekterar den demokratiska processen.

Government attacks on the judiciary index syftar att mäta hur frekvent regeringen offentligt kritiserar rättsväsendets agerande. Attacker räknas som uttalanden om att rättsväsendet är korrupt eller fattar politiskt motiverade beslut. Detta kan ske genom förberedda uttalandet som skickas och presenteras av media, presskonferenser eller oförberedda tal (V-Dem data set v11.1. 2021). Detta index är relevant då det invalidiserar kanaler för ansvarsutkrävande och avlegitimerar rättsväsendet inför folkets ögon. Regeringen får på så sätt mer spelrum och skapar en bild av de själva som motarbetade och under förtryck, två inte alltför ovanliga teman inom backsliding.

Compliance with judiciary index mäter i vilken mån den verkställande kraften respekterar konstitutionen och följer de beslut som fattas av rättsväsendet samt i vilken grad rättsväsendet har möjlighet att agera självständigt (V-Dem data set v11.1. 2021). Detta index på ansvarsutkrävande syftar till att mäta i vilken grad den verkställande kraften har möjlighet att

agera utan stöd från rättsväsendet och agera utanför konstitutionens ramar. Denna form av ansvarsutkrävande blir relevant i samspel med USAID-teorin *political leadership* i 2.4.3 som undersöker hur det högsta ämbetets agerande påverkar backsiding.

2.4 USAID:s teoriområden

Eftersom att *democratic backsiding* är ett så brett fenomen kommer vi ta ytterligare hjälp från ett antal teoriområden för att bättre kunna analysera och kategorisera effekter av backsiding i de två länderna. Syftet med detta är att få en bättre infallsvinkel rörande vilka faktorer som varit underliggande för backsiding. Vi kommer analysera länderna utifrån teoriområdena *political economy*, *political culture* och *political leadership*. Dessa tre teoriområden kommer appliceras på Turkiet och de första två på Polen då det senare inte är av lika stor relevans.

2.4.1 Political economy

Teoriramen för politisk ekonomi undersöker hur ekonomiska strukturer kan ha inverkan på hur politiska strukturer formas och vice versa (Lust & Waldner. 2015. s. 12). Lust och Waldner menar att ekonomiska faktorer påverkar politiska strukturer på ett av tre olika sätt, dels genom konflikt mellan olika ekonomiska grupper, genom medborgares preferenser för olika regeringsformer baserat på inkomst och genom att se en regering som vinstmaximerande i hur de formar institutionella strukturer och policy för att maximera skatteintäkter (Lust & Waldner. 2015. s. 12). Vi ser alltså till hur ekonomiska faktorer påverkar landets politiska strukturer samt hur politiska strukturer och policy påverkar landets ekonomi. Detta kan ge oss förståelse för hur ekonomisk policy kan driva *democratic backsiding* eller hur ekonomisk prestation och policy ibland kan bibehålla eller rättfärdiga backsiding i medborgares ögon.

2.4.2 Political culture

Politisk kultur syftar till att förklara hur attityder och normer gällande det politiska landskapet styr vilka handlingar som anses vara tillåtna eller opassande (Lust & Waldner. 2015. s. 10). Detta kan enligt Lust och Waldner skapa direkta eller indirekta politiska konsekvenser, exempelvis medborgares preferenser för olika politiska styrelseskick och strukturer eller kulturella inställningar till samarbete eller konflikt (Lust & Waldner. 2015. s. 10). Politisk kultur som teori är enligt Lust och Waldner strukturell på tre olika sätt; dels är kultur någonting som delas inom

hela samhället eller inom grupperingar av samhället; kulturella normer ärvs ned historiskt från auktoriteter såsom föräldrar eller lärare; och individen själv kan inte förändra politisk kultur, samtidigt är den inte statisk utan under konstant förändring (Lust & Waldner. 2015. s. 10). Politisk kultur ses ofta som någonting givet inom samhället och blir ett ramverk för hur politik uttrycker sig inom det, samt hur politik bör förhålla sig till det (Lust & Waldner. 2015. s. 10). Vi kommer använda politisk kultur för att analysera hur politikens spelregler historiskt påverkat attityder till democratic backsliding.

2.4.3 Political leadership

Politiskt ledarskap är en agentbaserad teori som förklarar politiska förändringar genom att hänvisa till en enskild politisk aktör (Lust & Waldner. 2015. s. 10). Politiskt ledarskap analyseras som särkopplat från institutionella strukturer och agentens beteende förklaras som obegränsat och en reaktion gentemot andra politiska ledares strategier eller reaktioner (Lust & Waldner. 2015. s. 10). Politiskt ledarskap betonar i hög grad agentens valfrihet och detta kan vara baserat på egenskaper agenten besitter, strategiska och taktiska beslut eller interaktion mellan flera agenter. Beslut som agenter tar är kortsiktiga och direkt kausala (Lust & Waldner. 2015. s. 10). Analys av politiska ledare i relation till backsliding kommer därför försöka betona bakomliggande orsaker till beslut som ländernas politiska ledare fattat och vilken vikt dessa kan ha haft för backsliding.

2. Material, avgränsning och metod

3.1 Material

Vår teoretiska grund vilar huvudsakligen på Nancy Bermeos *On Democratic Backsliding* och USAID:s rapport *Unwelcome Change: Understanding, Evaluating, and Extending Theories of Democratic Backsliding*. Nedan redogör vi kort för varför dessa är relevanta och trovärdiga.

3.1.1 Nancy Bermeo

Nancy Bermeo är en framstående forskare för komparativ politik och har vunnit flera priser för sin undervisning på Princeton och Oxford. Hennes text *On Democratic Backsliding* som vi

använder oss av hänvisas ofta till i artiklar om democratic backsliding, och skapar en grundläggande teoretisk förståelse i både deras artiklar och vår uppsats.

3.1.2 USAID

United States Agency for International Development eller *USAID* är en enskild aktör tillhörande USA:s regering. USAID ansvarar för att administrera bistånd utomlands och är en av de största biståndsorganisationerna i världen. Organisationen har dock kritiserats för att selektivt välja vilka länder som får bistånd, samt främja Amerikanska politiska och ekonomiska intressen i sitt bistånd. Texten vi använder oss av diskuterar dock inte backsliding på ett värderande sätt eller om utvecklingen är god eller ond, den berör huvudsakligen definitionen av backsliding och olika teoretiska perspektiv för att analysera fenomenet.

3.2 Avgränsning

Uppsatsen avgränsar sig till två länder, Turkiet och Polen. Detta för att kunna göra en komparativ analys av bakomliggande orsaker till democratic backsliding. Den spatiala avgränsningen till just dessa två länder motiveras med att de i hög grad är olika på många områden, sett en liberal utveckling under början av 2000-talet, men ändå engagerat sig i backsliding. Länderna är huvudsakligen olika geografiskt, ekonomiskt, historiskt och kulturellt. Den temporala avgränsningen varierar beroende på länderna, backsliding är inte någonting som sker direkt kausalt, utan ett fenomen som kan verka över flera årtionden. För att kunna kartlägga och förstå ländernas backsliding måste vi se till dem individuellt. Polens temporala avgränsning är primärt från 1990-2020, det kommer även nämnas väsentliga delar från efterkrigstiden då detta är av intresse för att förstå utvecklingen som skett år 1990 och framåt. Turkiets temporala avgränsning är mellan 2000-2020, dels för att få en bakgrund till deras politiska kultur, men också för att förstå de bakomliggande anledningarna till att AKP kunde ta makten.

3.3 Metod

Uppsatsen är en komparativ teorikonsumerande fallstudie, då vi använder oss av teorin democratic backsliding för att djupare förstå backsliding-processen i de två länderna, och sedan jämföra de bägge ländernas utveckling och vad som varit en huvudsaklig drivande faktor till den utveckling vi ser idag. Bermeos förklaring av democratic backsliding används för att förstå

fenomenet och få en bred uppfattning av hur backsliding kan te sig i ett land. USAID:s teoriområden används i stora drag för att dissekera backsliding i praktiken. Initialt kommer vi kort redogöra för hur länderna politiskt ser ut idag, sedan kommer vi gå genom backslidings händelseförlopp utifrån de teoriområden från USAID som är centrala för fallen. Vi kommer sedan introducera de index vi valt för att grafiskt operationalisera och visualisera backslidings utveckling. Dessa index används senare i diskussionen för att dra slutsatser kring ländernas bakomliggande orsaker till backsliding. Avslutningsvis jämför vi bakomliggande orsaker för Polen och Turkiet, och drar generella slutsatser utifrån vad vi hittar för att återkoppla till frågeställningen.

3. Resultat

4.1 kartläggande av Polen

4.1.1 Historisk kartläggning av Polens democratic backsliding

Sedan andra världskriget har Polen gått från en kommunistiskt styre till demokratiskt, under denna tid har stora reformer implementerats, politiska skiften har skett och nya samhälleliga normer skapats. Polen styrs i dagsläget av presidenten Andrzej Duda som tillhör det nationalkonservativa partiet Lag och rättvisa (PiS). De vann valet 2015 och har sedan ändrat i Polens statsutformning genom att inrätta nya departement. EU har varnat om sanktioner mot Polen på grund av inskränkande av konstitutionen och flera mediehus uppger att det blivit svårare att hålla en neutral ställning till granskande av makten. (Przybylski 2018 s. 52, 59 - 60).

4.1.2 Analys av Polens democratic backsliding

I Polens fall av democratic backsliding kommer USAID:s teoriområden political economy och political culture tillämpas då dessa är de områden som är av mest relevans för hur landets politiska landskap formats när vi ser genom glasögonen av democratic backsliding. Polens historia från och med andra världskrigets slut är av relevans, då Polen gått från ett kommunistiskt styrt land till ett mer liberalt och självständigt land. Signalementen för Polens democratic backsliding är inte tydligt kopplade till en enskild politisk ledare eller strongmen, snarare syns

backsliding som mest i ljuset av ekonomiska företeelser och en laddad samt polariserad politisk historia.

4.1.2.1 Tolkning genom Political Economy

Efter andra världskriget befann sig Polen i Sovjetisk kontroll vilket innebar socialistisk planekonomi. Denna ekonomi präglas framförallt av två signalement, centraliserad ekonomi och socialistiskt kollektivt ägande. Den centralstyrda ekonomin skapade stora gap mellan andra mer kapitalistiska länders priser och produktion som var bättre förenliga med efterfrågan i samhället. För att Polen skulle bibehålla levnadsstandard och god konsumtionsnivå krävdes mindre investering i infrastruktur, sämre skydd för naturresurser och miljö samt depreciering av produktionsförmågan. Detta var inte hållbart i längden, utan endast kortsiktigt tillgodosåg samhällets intresse. Bland allmänheten skapades ett förakt mot systemet som saknade god styrelseförmåga och tycks leda landet längre in i alienation samtidigt som brottslighet och korruption ökade (Wilczyński 1991 s. 595 - 597).

Cirka år 1989 inledde Polen sin övergång till en mer västerländskt marknadsekonomisk struktur genom Balcerowicz-programmet. Programmet hade tre huvudsyften för att effektivisera marknaden och få den i rullning: Första steget var att hejda den dramatiskt ökande inflationen i Polen, andra var att starta marknadsmekanismer istället för låta marknaden styras centralt genom icke-marknadstypiska metoder (framförallt låta utbud och efterfrågan avgöra hur allokeringen av resurserna ska ske istället för beslut från maktsittande), och den tredje, att starta privatisering genom att decentralisera äganderätten och beslutsfattandet till företagsnivå (Wilczyński s. 599). Övergången ledde till att import ökade samtidigt som skulden Polen förskaffat sig börjat stagnera, däremot ökade priserna enormt, sociala kostnader samt bostadskostnader ökade vilket ledde till att flertal medborgare var missnöjda och ville uttrycka detta men fann det svårt då de tidigare lyckades hålla staten ansvarig, framförallt på grund av decentraliseringen. Återigen fanns en allmän uppfattning av att landet styrs utan någon eftertänksamhet och in i isolering, i efterhand anses det största misstaget varit att den gemene medborgaren inte fick begriplig information för att förstå konsekvenserna som skulle ske i början av reformen, vilket enligt de som tillämpade programmet var förväntat. Landet som tidigare hade en enad bild av kurs, blev

nu delat ifall de ska falla tillbaka till tidigare ekonomiska system eller fortsätta med det rådande (Wilczyński 1991. s. 601-602).

Med åren lättades tyglarna upp och mellan åren 1990 till 2010 har en ökning på BNP per capita ökat med 160%, trots att den sjönk de första åren när reformerna infördes. Detta förklaras i mångt och mycket av att de förväntade problem som nämnts tidigare samt att finansiering från Sovjet avslutades. Vid 1989 blev Polen ett land som mer och mer liknade typiska europeiska demokratier som västvärlden är vant vid genom diverse systematiska förändringar såsom marknadsekonomi, liknande utbildningsmetoder och större transparens i flera områden. Senare blev Polen även medlem i Nato och EU vilket cementerade deras plats bland de demokratiska länderna i EU (Przybylski, 2018. s. 52-53). De postkommunistiska reformer som gjordes hade god grund att byggas på, i större delar av politiska spektrumet fanns en gemensam vilja att se Polens ekonomi växa och skapa diplomatiska såväl som affärsmässiga förbindelser globalt. Dessa reformer gav goda resultat och Polens BNP per capita ökade med 450% från år 1990 till 2018. Dessutom ökade den förväntade livslängden från 71 år 1989 till 78 år 2015. (ibid s. 53-54.) Åren från 2018 till 2021 har BNP per capita mer eller mindre varit oförändrad. (Macrotrends, 2022).

Sedan PiS erhållit makten 2005 har en del steg tagits som liknar ekonomin innan Balcerowicz-programmet infördes. Den decentraliserad idén börjar likna ett centraliserat styre som inte låter marknaden styra sig själv utan har en agenda som de vill att marknaden ska uppnå. Rekommendationer från Bureau of Research i Polska parlamentet har för första gången sedan 1990 ignorerats och de experter som tidigare arbetade har blivit ersatta med nya experter som PiS rekommenderat. År 2016 skapades ett nytt institut vars syfte är att kontrollera och få överblick i fördelning av subventioner i landet (Przybylski 2018. s. 58 - 59). Alltså förs den ekonomiska makten från en decentraliserad och mer lokalstyrd till en ekonomisk situation som är mer centraliserad och där makten knyts samman med det regerande partiet och dess ledning.

4.1.2.2 Tolkning genom Political Culture

Cirka år 2002 - 2004 skedde en korrupsionsskandal som kallas "Rywin affair" i vilket bröt upp koalitionsstyret 'Democratic Left Alliance' (SLD) och banade vägen för två nya partier. Dessa

två var å ena sidan Civic Platform (PO) och å andra sidan Law and Order (PiS) (Przybylski 2018. s. 54).

Maktskiftet från de tidigare partierna till de nya skapade nya narrativ i den politiska debatten. Snarare än att säkerställa ekonomisk tillväxt och samlevnad med andra framgångsrika västerländska demokratier (vilket säkerställdes framförallt genom medlemskap i EU och Nato) fokuseras visionsfrågorna numera på hur Polens nya strategiska position gällande ekonomisk tillväxt och ökad säkerhet ska säkras och utnyttjas samt hur korruption ska minskas (Przybylski 2018. s. 55). I samband med Polens nationalistiska rötter och migrationsvågen från 2015 i Europa banades vägen för PiS att kritisera oppositionen och EU-medlemskapet samt tilltala polska folket om konservativa värderingar för att skydda landets identitet och kultur från andra kulturer som inte är fördelaktigt för dem (Everett 2021. s. 402).

Polens historia som präglats av krig, massmord under andra världskriget och ett land i centrum av en dragkamp mellan kommunistiska idéer på ena sidan och liberala värderingar på den andra har skapat ett Polen med stark självständig identitet, som även är tudelad i progressiv och traditionsenlig. I jämförelse med andra länder i Europa är Polen mest patriotisk, och de flesta polacker anser sig vara stolta över att vara Polsk (McManus-Czubinska et al. 2003. s. 121). Den progressiva identiteten som framförallt unga i Polen identifierar sig med är mot det liberala hållet. De ställer sig till stor del positivt till ett liberalt och öppet Polen med internationella förbindelser och rörelser såsom EU. Denna grupp tenderar att bo i urbaniserade områden och ha relativt god ekonomi och är välutbildade. Den traditionella identiteten representeras framförallt av äldre generationer som oftast inte bor i urbaniserade områden och är fattigare, samt blivit fattigare de senaste åren. Identiteten härstammar främst från den tid då Polen bröt sig ur kommunismen och banade sin egna väg från fattigdom till ett land i blomning, som nu istället tycks styras av liberala värderingar och politiska normer som Polen tvingats anamma genom sitt medlemskap i EU, vilket flertal anhängare till den traditionella identiteten inte tycker gynnar dem eller landet i helhet. Denna del av befolkningen vill se Polen som ett självständigt land som agerar autonomt och utan andra aktörers åsikter (McManus-Czubinska et al. 2003. s. 126-129).

Från och med PiS övertagande av makten har en del strängar dragits åt, media som inte stöttar PiS har svårare att delta i parlamentariska procedurer och försvårade finansieringsmöjligheter då stora Polska företag uppmanas att inte stötta dem. Ett år efter PiS vann valet skapades ett nationellt media-rådsförsamling som besitter rätten att säga upp eller anställa arbetare i mediehus, vilket används i syfte av att tillsätta PiS lojala tv-profiler och ordföranden (Sadurski 2018. s. 114) Lagstiftande procedurer har också underminerats till fördel för det styrande partiet och dess intressen vilket gett upphov till hot om sanktioner från EU. Presidenten från PiS har valt att inte svära in domare till domstolar, trots att domarens nomineringar skötts korrekt. Dessutom har domar sekretessbelagts utan motivation vilket lett till kritik att PiS i princip designar en egen rättsstat efter sina egna villkor och därmed kränker EU konstitution om oberoende rättsväsende. (Sadurski 2018 s. 114 - 155) (Przybylski 2018. s. 52. 59 - 60.)

4.2 Kartläggande av Turkiet

4.2.1 Historisk kartläggning av Turkiets democratic backsliding

Turkiet styrs i dagsläget av AKP (Adalet ve Kalkınma Partisi) under ledning av Recep Tayyip Erdogan. Landet sågs tidigare som en stabil förebild för demokrati i en tumult och kaotisk region, men har sedan 2011 blivit mer känt som en frontfigur för democratic backsliding (Tansel. 2018. s. 197.). I sin inledande sejour sågs AKP och Turkiet som konservativt demokratiskt, de påbörjade en process att gå med i EU men efter att samtalen stagnerade har Turkiet gjort en mer auktoritär sväng och garderat sig med Kina och Ryssland snarare än de liberala demokratierna i väst (Akyuz & Hess. 2018. s. 25).

4.2.2 Analys av Turkiets democratic backsliding

För att analysera Turkiets backsliding har vi valt att göra detta genom political economy, political culture och political leadership. Detta motiverar vi med att den turkiska ekonomin var en stor valfråga 2002 då AKP första gången valdes in i riksdagen och mycket av deras partiplattform byggde på en restaurering av ekonomin. Den politiska kulturen i Turkiet har sedan 50-talet varit tumult, därför är det av intresse att se hur Turkiets politiska historia kan ha påverkat den utveckling vi ser idag. Det politiska ledarskapet har varit en central del av turkisk politik sedan valet 2002 då president Erdogan tillträdde. Erdogan har varit frontfigur för AKP under hela dess

tid och har vid flertalet gånger återfunnits i centrum av kontrovers. Vi anser därför att dessa tre områden är centrala för att förstå Turkiets democratic backsliding.

4.2.2.1 Tolkning genom Political Economy

När AKP kom till makten befann sig Turkiet i ett ekonomiskt ansträngt läge. Partiet valde dock att fortskrida med de ekonomiska policyförslag som den tidigare sittande regeringen följde (Tansel. 2018. s. 202). Denna policy var framtagen av IMF och fokuserade på låg inflation, handelsliberalisering och utländska kapitalinvesteringar (Tansel. 2018. s. 202). Resultatet av detta blev ostadig ekonomisk tillväxt och skapade ett narrativ av ekonomisk framgång för AKP (Tansel. 2018. s. 202). Turkiets ekonomiska utveckling målade upp landet som en förebild för andra länder som hade problem att frångå auktoritära styrelseskick och politisk instabilitet (Tansel. 2018. s. 204). Detta fokus ledde dock till att man bortsåg från hur politik rörande välståndets distribuering, anställning och statsapparaten förändring (Tansel. 2018. s. 203). I narrativet av en lyckad demokratisering missade man också skiftet till centraliserat beslutsfattande, partiets intervention i statsapparaten och folkopinionen (Tansel. 2018. s. 205). Narrativet av ekonomisk utveckling saknade hur ekonomisk policy utvecklades och implementerades, då policy i flera fall skapades genom icke-demokratiska procedurer och korruption (Tansel. 2018. s. 205). AKP har också exkluderat arbetarklassen från att påverka policy och underminerat deras rättigheter, skydd och möjlighet till att mobilisera i fackförbund (Tansel. 2018. s. 208). Privatisering och centralisering av media i kombination med begränsade mediarrättigheter och pressfrihet har samtidigt lett till att de oberoende mediehus som tidigare funnits antingen behövt läggas ned då man saknar ekonomiska medel, eller övergått till att vara ett språkrör för AKP då de är beroende av deras finansiering (Tansel. 2018. s. 209). Turkiets ekonomiska tillväxt under AKP har skiftat fokus och narrativet från centralisering av makt, korruption och socioekonomiskt diskriminerande policy till en konservativ demokrati med stadig ekonomisk tillväxt.

Turkiets democratic backsliding som konsekvens av politisk ekonomi kan inte ses som en direkt händelse eller en specifik handling. Turkiets ekonomiska policy har tillåtit AKP att skifta fokus från att ses som en gradvis mer auktoritär stat till en stabil ekonomi. Ekonomisk policy har gett AKP utrymme att göra övertramp på demokratiska institutioner och processer utan att väcka

större upprördhet på internationellt plan och utan att ge möjlighet till mobilisering från socioekonomiskt diskriminerade grupper på nationellt plan. Ekonomisk tillväxt ses som en så central del av liberal demokrati och blir en indikator på att landets demokrati är hälsosam när man i själva verket borde betrakta demokratiska institutioner och processer. Enligt Akyuz och Hess har starka ekonomiska strömningar en tendens att befästa makt och öka populärt stöd för ledare, samtidigt som ekonomisk kris skapar utrymme för interna konflikter inom partiet och en stärkt opposition (Akyuz & Hess. 2018. s. 4 & 5). Den ekonomiska tillväxt som Turkiet åtnjöt under AKP har därför legitimerat deras styre utan att man sett till de antidemokratiska strömningar inom landet, eller trots dessa antidemokratiska strömningar. En förbättrad ekonomi har också tillåtit AKP att luta valprocessen i deras favör och rättfärdigat svagare ansvarsutkrävande genom den ekonomiska tillväxt Turkiet upplevt (Akyuz & Hess. 2018. s. 5).

4.2.2.2 Tolkning genom Political Culture

Turkiets politiska klimat har sedan efterkrigstiden präglats av militärkupper, ekonomisk- och politisk instabilitet. Senast landet genomlevde en lyckad militärkupp var 1997 då man avsatte koalitionsregeringen ledd av Erbakan genom militärt påtryck (Akyuz & Hess. 2018. s. 7). Det har historiskt inte varit udda att förklara krigslag eller beredskapstillstånd i landet, detta hände senast 2016 efter ett kuppattentat (Akyuz & Hess. 2018. s. 7).

Landet har långvarigt präglats av politisk och ekonomisk instabilitet, detta har lett till att den stabilitet som AKP bringat under de senaste 20-åren snarare ska ses som ett undantag än regel. En anledning till att det funnits en sån volatilitet inom den turkiska politiska kulturen har berott på att det funnits motvilja från den sekulära militären att tillåta religiös inblandning och civil kontroll över politiken (Akyuz & Hess. 2018. s. 7). När AKP tog över makten 2002 genomfördes en rad politiska reformer och Turkiet som land verkade genomgå en liberal-demokratisk förvandling, där man reviderade och lättade på landets strafflagar, utökade medierättigheter och begränsade den tidigare frekventa användningen av tortyr (Akyuz & Hess. 2018. s. 8). Landet verkade genomgå en sekulär förvandling och liberalisering. AKP har dock sedan 2007 anammat en mer religiös riktlinje, begränsat medierättigheter, begränsat civila- och politiska rättigheter samt manipulerat spelplanen gällande valresultat.

Den politiska kulturen i Turkiet har en historisk prägel i och med att landet genomlevt olika kuppattentat och instabilitet inom koalitionsregeringar. Detta kan på ett sätt gjort att toleransen för instabilitet är högre, och AKP som regeringsparti i majoritet banar en klar kurs för landet vilket kan ses som ett undantag och någonting positivt för Turkisk politik. Detta kan i sin tur ha underlättat för backsliding, då tidigare politisk kultur rättfärdigar nutidens politiska kultur, som till skillnad från 90-talets misslyckade koalitionsregeringar är mer stabil. Detta stärks av att backsliding agerar långsamt och gradvist under ett längre tidsspann istället för att vara en direkt och kraftfull attack mot demokrati. Synen på Turkiets politiska kultur som volatil och explosiv kan ha gjort att backsliding under AKP inte setts som ett lika direkt hot. Överlag så har den politiska kulturen i Turkiet stått i stark kontrast till den utveckling vi sett under 2000-talet, denna gradvisa erosion av konkurrenskraftiga val, medborgerliga politiska rättigheter och ansvarsutkrävande kan ha gått under radarn för många, vilket underlättat för backsliding.

4.2.2.3 Tolkning genom Political Leadership

Erdogan blev en central politisk aktör som konsekvens av att AKP saknade en tydlig ideologi, behovet av att kunna fluktuera mellan politiska beslut betydde att en karismatisk ledare med stort förtroende skulle hjälpa partiet bibehålla makten (Menderes, 2018. s. 137). Erdogan själv påpekade att AKP är icke-ideologiskt, utan representerar oavkortat den allmänna viljan och det allmänna bästa, politisk representation och politiska skiljaktigheter har han därför menat direkt skadar möjligheten att uppnå nationens intresse (Menderes, 2018. s. 137). Genom en sådan distinktion har Erdogan inte bara polariserat det politiska landskapet, utan också implicit uttryckt vilka som tillhör landet. De som inte håller med AKP och Erdogan ser inte till nationens bästa, vill därför skada nationen och borde inte vara en del av den. Under 2003 förändrades partiets struktur på Erdogans beväg, detta för att stärka den centrala makten inom partiet i den enade makten mot etablissemangen (Menderes, 2018. s. 137 - 138). Erdogan hade inom partiet likställt intra-demokratiska funktioner med intern konflikt och illvilja, och istället för att tillsätta kompetenta aktörer på politiska poster valde han att tillsätta de medlemmar som var lojala gentemot honom själv (Menderes, 2018. s. 138). Detta ledde till att all makt inom partiet centraliserades till Erdogan, kritik blev personligt mot honom samt att partiet kretsade kring att Erdogan straffade de som misskötte sig och belönade de som vara lojala (Menderes, 2018. s. 138). Erdogan har konsekvent monopoliserat diskursen om rättvisa, där han ensam står för vad

som är rätt och vad som behöver göras. Detta har skapat ett politiskt klimat där de som kritiserar AKP och han själv inte är ute efter riktig rättvisa, utan snarare ämnar att underminera och attackera honom och hans muslimska syn (Menderes, 2018. s. 137). Erdogan har betonat att den enda formen av demokratiskt ansvarsutkrävande är genom valresultat, om han själv eller partiet skulle göra någonting odemokratiskt kommer de fällas av folket, all annan form av ansvarsutkrävande sker enbart genom illvilja (Menderes, 2018. s. 141) . Detta har skapat ett politiskt klimat där alla beslut är rättfärdigade, görs i enlighet med det allmänna bästa, och kritik enbart är personliga attacker eller västerländsk propaganda.

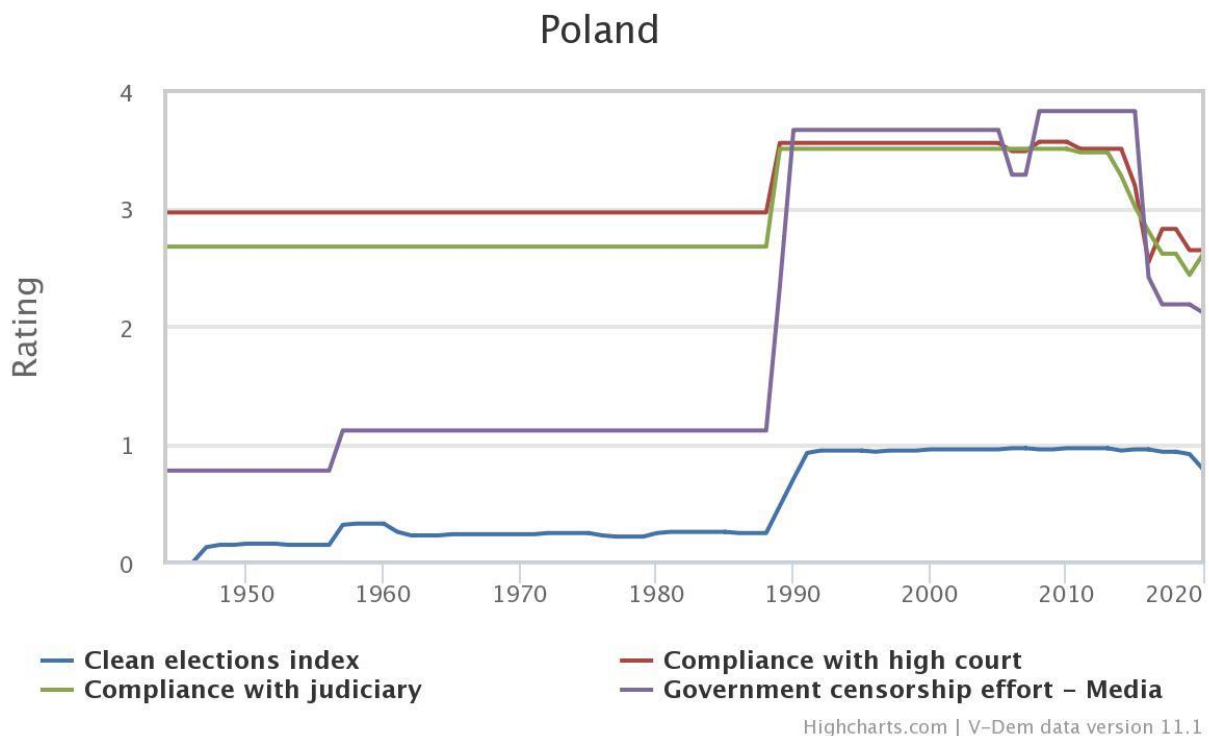
För backsliding innebär en analys av det politiska ledarskapet huvudsakligen att möjligheten till ansvarsutkrävande och en konkurrenskraftig valprocess minskat. Genom att centralisera makten, både inom själva partiet och på det nationella politiska spelfältet har Erdogan skapat ett klimat där varken politiska aktörer eller medborgare har möjlighet att kritisera eller utkräva ansvar från den politiska regimen. Erdogan har ytterligare påverkat den konkurrenskraftiga valprocessen, genom att kräva nyval 2015 efter att AKP misslyckades att erhålla majoritet i riksdagen. Erdogan vägrade att bjuda in CHP:s partiledare att försöka bilda koalitionsregering med AKP, trots att konstitutionen kräver detta, och valde istället att kalla till nyval, trots att det fanns tid kvar att bilda regering (*CNNTÜRK*, 2015). Som konsekvens av detta har den konkurrenskraftiga valprocessen påverkats negativt då oppositionen inte tilläts att försöka bilda koalitionsregering och ta makten ifrån AKP. Det säger också någonting om mekanismer för ansvarsutkrävande, då Erdogan kunde bortse från konstitutionen utan att det fanns möjlighet till motstånd vertikalt och inget intresse av motstånd horisontellt.

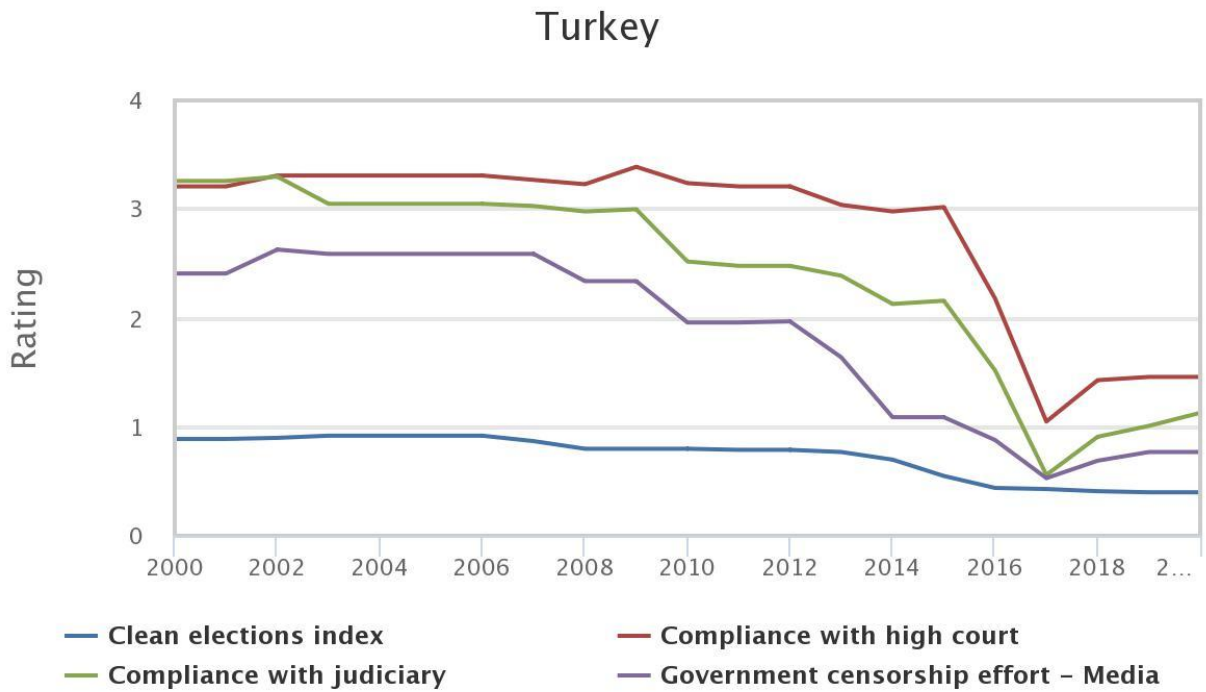
4.3 Implementering av operationalisering genom index

Graferna vi presenterar nedan är ämnade att kopplas till diskussionen för att dra slutsatser kring Polens och Turkiets backsliding. I diskussionen kommer vi också ta hjälp av dessa för att jämföra backsliding i Polen med backsliding i Turkiet och se till om det finns gemensamma nämnare som varit centrala för backsliding. Gällande Polens grafer har utgångspunkten varit från och med år 1944 för att visa resan som Polen gjort och hur trender ändrats sedan dess, Undantag är grafen om 'Medborgerliga politiska rättigheter' då data innan år 1972 saknats. Grafen för BNP-tillväxt i Turkiet är inkluderad då den dels kommer vara viktig för diskussionen kring

Turkiets backsliding, men också för att Turkiets ekonomiska tillväxt varit centralt i AKP:s politiska historia och Turkiets politiska utveckling. Grafen kommer användas i diskussionen för att dra slutsatser kring Turkiets backsliding.

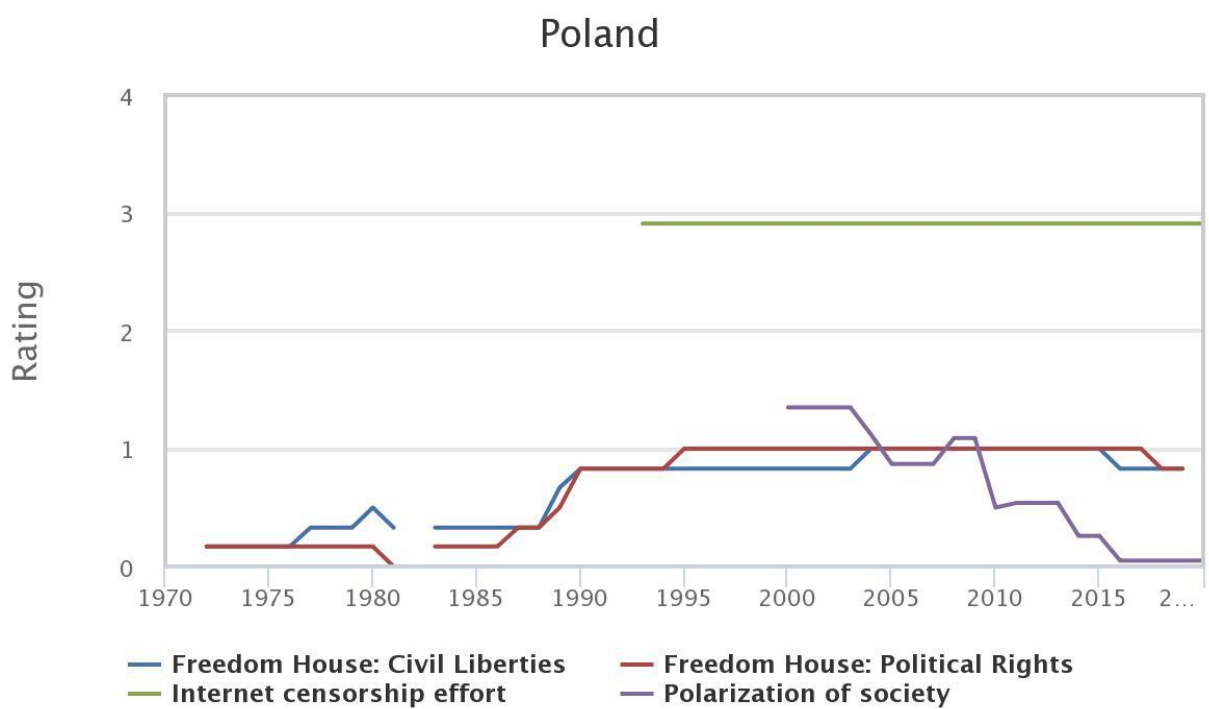
Konkurrenskraftig valprocess

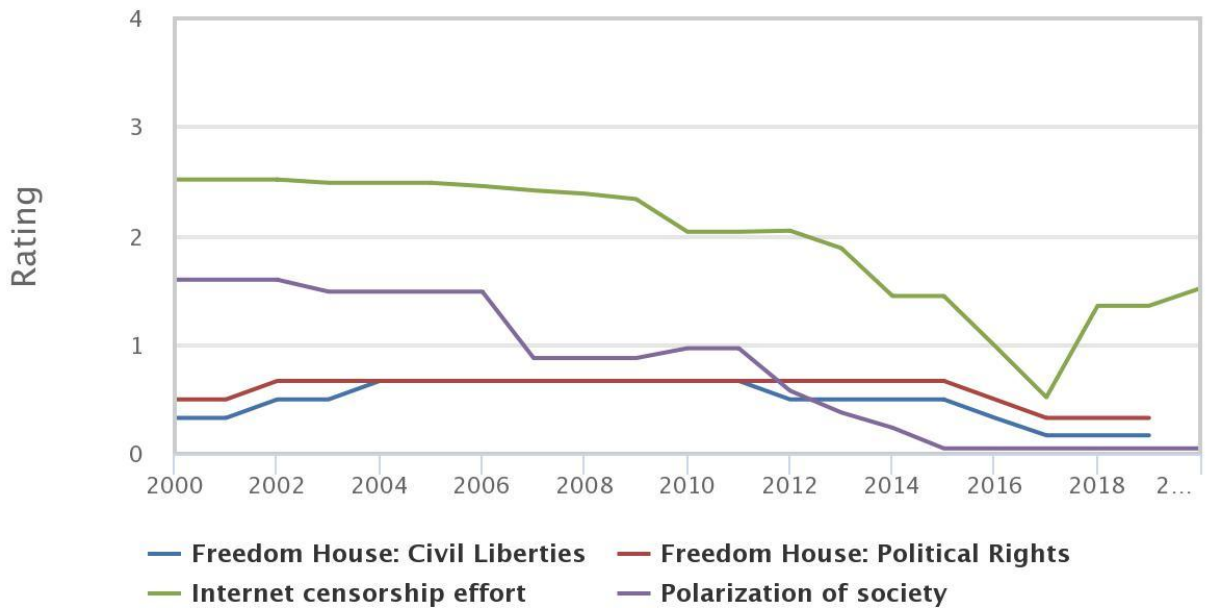

De index vi ser i grafen ovan är graderade från fyra till noll, med undantag för clean elections index som rankar från ett till noll. fyra innebär att regeringen alltid fullföljer beslut fattade av statliga domstolar och aldrig censurerar media, noll innebär att det är rutin för regeringen att bortse från den dömande makten och regelbundet censurera media. Clean elections index är mer abstrakt att mäta, där noll innebär att landet inte har fria och rättvisa val (exempel i en enpartistat) och ett innebär att valen är fullt fria och rättvisa (Sverige som referenspunkt har 0.95 som poäng).

Medborgerliga politiska rättigheter

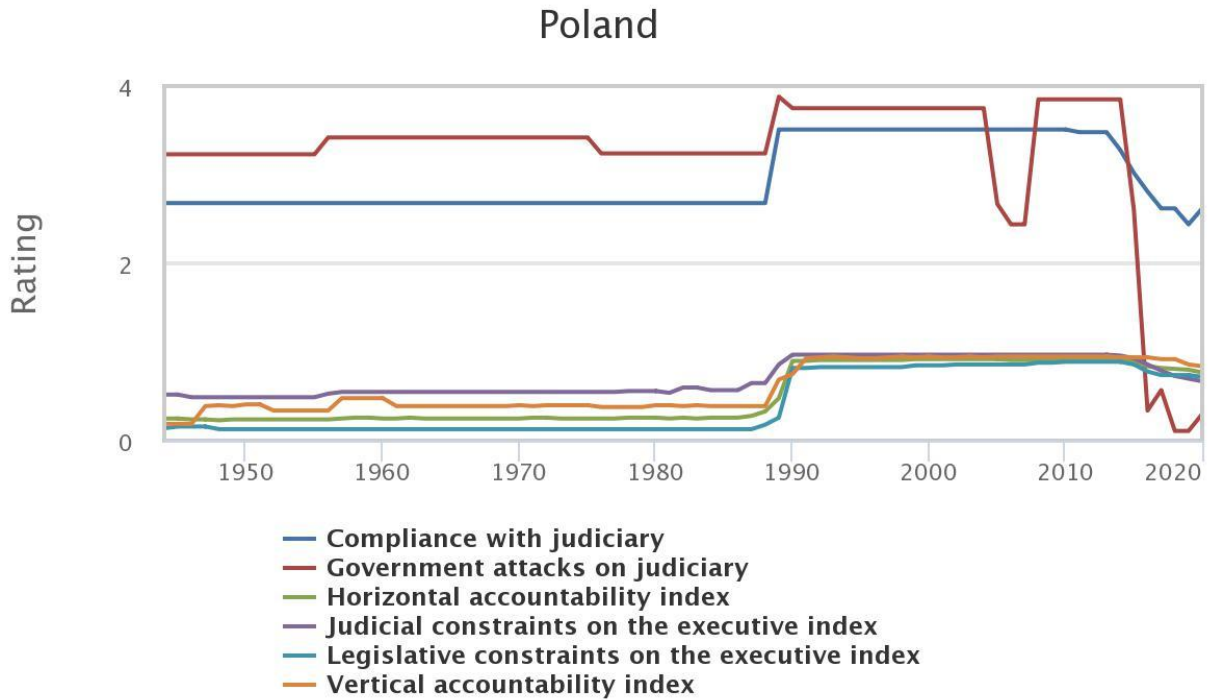
Turkey

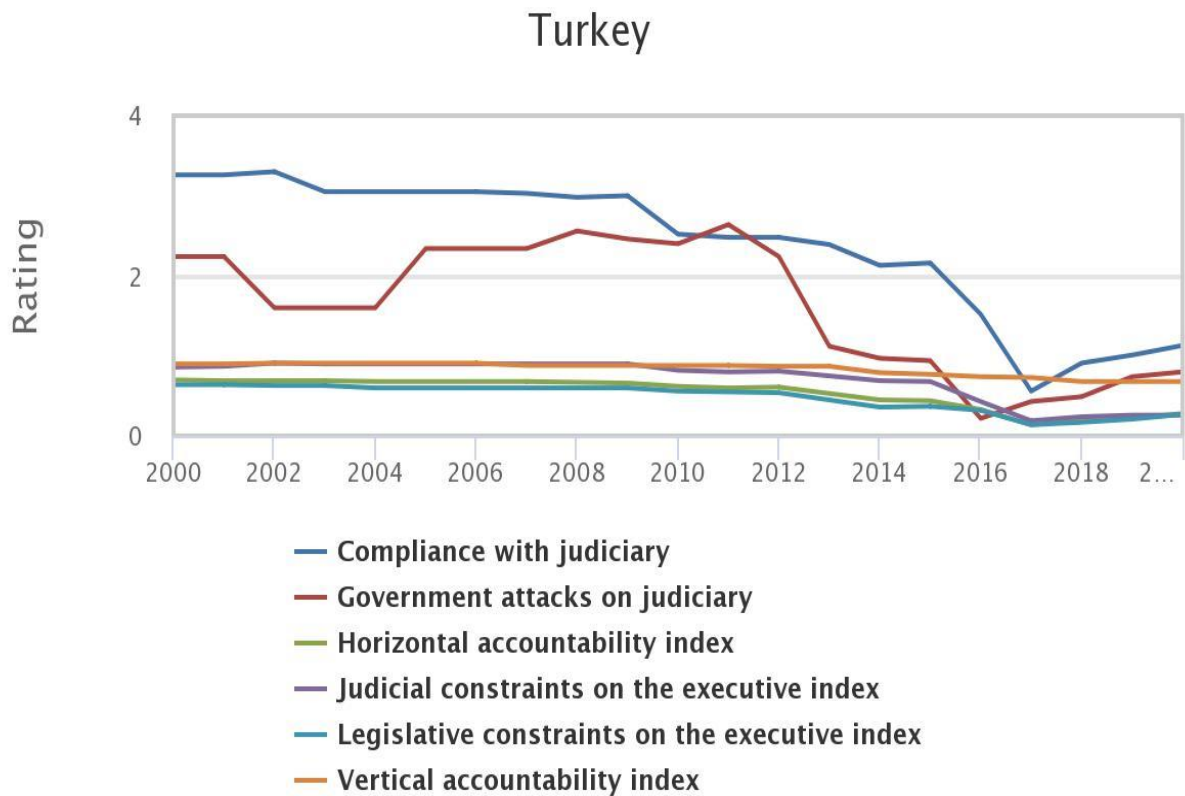
Highcharts.com | V-Dem data version 11.1

Indexen internet censorship effort och polarization of society är graderade från noll till fyra, där fyra representerar en avsaknad av internetcensur och polarisering, och noll en regelbunden censur av oppositionens politiska åsikter på internet och total polarisering av samhället. Freedom House civil liberties och political rights är graderat från noll till ett, där ett representerar total frihet av medborgerliga friheter och politiska rättigheter, och noll en total avsaknad av dessa.

Ansvarsutkrävande

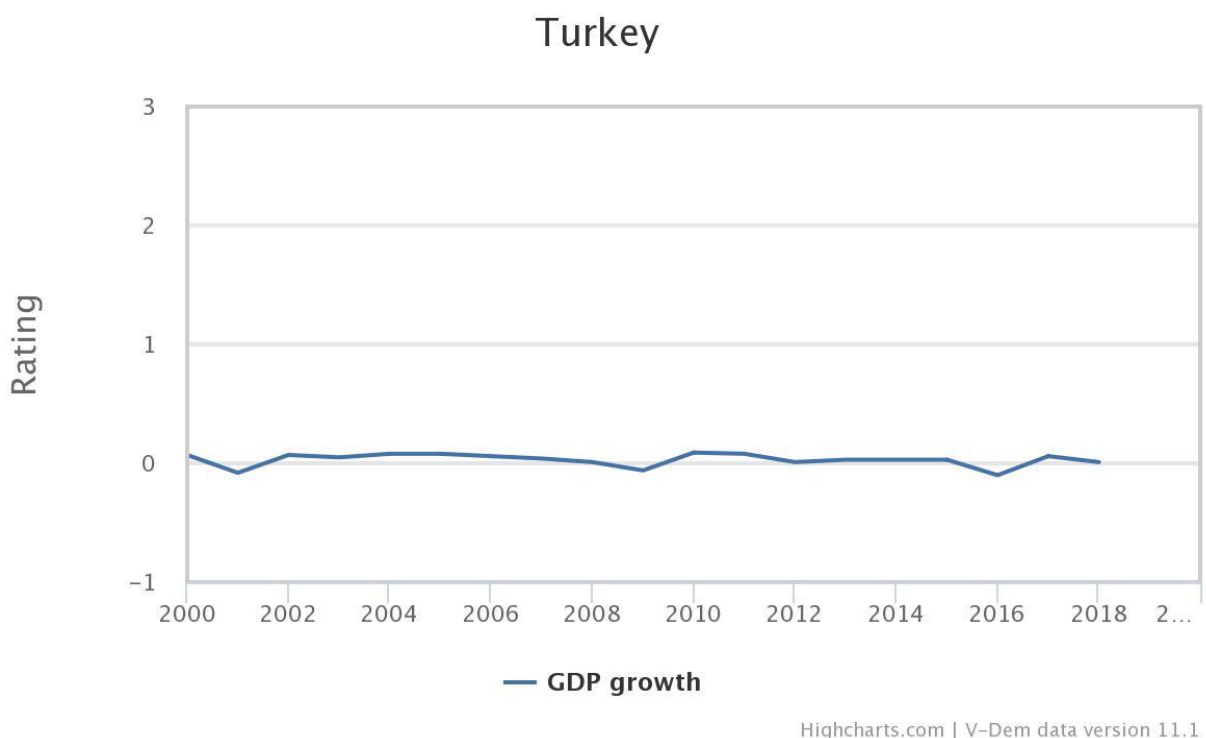
Highcharts.com | V-Dem data version 11.1

Highcharts.com | V-Dem data version 11.1

Government attacks och compliance with judiciary är graderade från fyra till noll, där fyra representerar att regeringen aldrig attackerar domstolarnas integritet och alltid fullföljer besluten de fattar. Resterande index är graderade från noll till ett, noll innebär att det finns lågt horisontellt och vertikalt ansvarsutkrävande och svag kontroll över den verkställande kraften från domstolarnas och lagstiftningens sida.

BNP tillväxt

Grafen visar tillväxt av BNP i Turkiet mellan 2000 och 2018, mätningen är procentuell. Tillväxtgrafens inkluderar enbart för Turkiet, då Turkiets backsliding primärt förklaras genom ekonomiska faktorer och inte Polens. Detta kommer vidareutvecklas i diskussionen.

4. Diskussion

5.1 Slutsats Polen

Utifrån operationaliseringen av democratic backsliding kan vi se olika mönster som skapas och när backsliding börjar ta fart. Inledningsvis beaktas den första grafen som berör konkurrenskraftiga valprocesser, det vill säga fria val, respekterande av domstolarnas

bedömningar och fri media. Efter den stora demokratiska reformen år 1990 ses ett tydligt lyft i god riktning för samtliga operationella indikatorer, som sedan hållit sig stabilt fram till att PiS blivit valda år 2015 och sedan dess sett en successiv nedtrappning av samtliga index. I den andra grafen som behandlar medborgerliga politiska rättigheter visas en stark polarisering som förvärrats sedan reformen 1990 tog fart. Från 2016 och framåt sker en seriös polarisering av i princip alla politiska problem samhället står inför. Den sista grafen behandlar ansvarsutkrävande, vi ser liknande mönster som i första grafen, införandet av reformer år 1990 har lett till att Polen fått ett transparent och demokratiskt statsskick på olika nivåer, vilket efter 2015 då PiS valts till makten sett en nedåtgående trend som går tillbaka mot nivåer innan demokratin började formos. Det kan möjligtvis även tolkas utifrån grafen att backslidingen som börjat ta form sker på bekostnad av domstolarnas integritet. Att domstolar och den dömande maktens integritet kränks väsentligt till nivåer som är betydligt lägre än under tiden då Polen var kommunistiskt kan betyda att domstolsväsendet och dess autonomi varit en väsentlig del för PiS att attackera för att driva sin politiska agenda.

Som Bermeo beskriver sker democratic backsliding i moderna tider mindre dramatiskt och syns ofta genom strategiska och metodiska inskränkningar av olika institutioner samt demokratiskt beståndsdelar, såsom fri media (Bermeo, 2016. s. 14). Efter andra världskriget fanns en gemensam vilja bland befolkningen att bekämpa fattigdom och kommunistiska tyglar, vilket de också gjorde. Däremot syns det tydligt i grafen att polarisering även tog fart när de liberala reformerna sattes i verket. Det finns stor anledning att tro att framgången för PiS ligger i den starka nationalistiska ådran som Polen har på grund av att de är ett land som på kort tid lyckats ta sig med stora steg från sovjetisk kommunism till självständighet skapat ett förtroende för att Polska folket har en egen kraft och vilja som inte bör limiteras. EU, Nato och andra internationella förbindelser kan då ses som direkta hot för den Polska fria vilja som lett folket till någonting gott. Samtidigt som andra sidan av myntet menar att det ligger i den Polska viljans intresse att fortsätta det västerländska liberala spåret och involvera sig ännu mer i internationella och demokratiska förpliktelser.

Rättfärdigandet från PiS att inskränka demokratiska principer bygger i mångt och mycke på att ta tillbaka kontrollen till Polska händer. Genom att centralisera ekonomiska systemet kan PiS styra

ekonomin självmant utan att beakta lokala aktörer och politikernas viljor, detta skapar ett ekonomiskt system som inte präglas av flera visioner, istället stramas ekonomiska instrument åt till en gemensam vision som PiS bestämmer. Utöver ekonomiska förändringar sker strategiska förändringar som ger PiS instrument för att underminera demokratin, PiS väljer att inte beakta Bureau of Research:s råd samt ersätta dess experter med självutnämnda i kombination med att aktivt välja ut vilka domare som får sitta i rätten och välja anställda i mediehus. Sanktioner från EU som riktas mot Polen i form av böter kan också ses som kontraproduktivt i ögonen för PiS och dess anhängare då det återigen tyder på att det sittande regerande partiet i Polen inte får styra Polen i den riktning de vill utan att EU lägger sig i, vilket är en av PiS och väljarnas huvudfrågor.

En stor del av den democratic backsliding som sker i Polen är förstås en kombination av flertal faktorer. Det är framförallt Polens övergång och reformer vid 1990 som lagt grunden för vad vi ser idag. En gemensam vision som gick i uppfyllelse och som nu skapat frågan vad nästa steg bör vara för att bevara denna framgång. Denna fråga har splittrat Polen, vilket grafen visar genom den absoluta polaritet som råder. Att två partier, PiS och PO, står i total motkraft gentemot varandra är förvisso inte nödvändigtvis negativt, problematiken ligger snarare i att befolkningen hamnar i en åsiktskorridor som är nästintill binär, antingen tycker en som det ena partiet, eller det andra. Det banar vägen för att ett parti kan ta ut svängarna utanför demokratins ramar och ändå behålla en trogen väljarbas, vilket kan leda till att partiet i fråga tillslut lyckas behålla makten på sätt som inte är demokratiskt rättfärdigat, och då kan Polen ha hamnat i den grop som befolkningen tidigare gemensamt ville gräva sig ur, igen.

5.2 Slutsats Turkiet

Ser vi till operationaliseringen av backsliding för Turkiet märker vi två tydliga trender, backsliding är relativt stabilt fram till 2009, och backsliding når någon form av klimax 2016. I graferna för konkurrenskraftiga val, medborgerliga politiska rättigheter och ansvarsutkrävande är det en mindre men stadigt negativ trend, och till och med positiv för vissa operationella indikatorer. Att backsliding var stabil innan AKP tillträdde makten 2002 skulle tyda på att de ekonomiska faktorerna spelade en stor roll i deras valvinst, då Turkiet upplevde en åtta procentig minskning 2001 och medborgarna uttryckte sitt missnöje med den ekonomiska volatiliteten. Trenden för backsliding är sedan stadigt ökande, bortsett från Government censorship effort,

polarization of society och attacks on the judiciary fram till börskraschen 2008/09 då Turkiets ekonomi för första gången under AKP:s styre upplever negativ tillväxt (-6%). Efter detta blir trenden för backsliding betydligt mer volatil och backsliding börjar öka markant runt 2011/12. Backsliding är som högst 2016/17, samtidigt som Turkiet upplever en negativ tillväxt på 10%. Att det finns en sådan samvariation mellan ökande backsliding och negativ ekonomisk prestation leder oss till att tro att det är de ekonomiska faktorerna som legat bakom och möjliggjort backsliding i Turkiet.

De ekonomiska faktorerna har spelat en huvudsaklig roll på två olika sätt, genom att (1) rättfärdiga backsliding genom att minska missnöje hos befolkningen och (2) skifta narrativet från ett mer auktoritärt präglat land till en ekonomisk lyckad stat.

När vi skriver att de ekonomiska faktorerna rättfärdigat backsliding menar vi att den ekonomiska tillväxten Turkiet åtnjutit varit ett större plus än backsliding varit ett minus för befolkningen. Huvudfokus för den genomsnittliga invånaren är inte huruvida de kan bilda politisk opposition eller skapa en oberoende mediakanal, huvudfokus ligger på att kunna ha ett stabilt arbete, en bostad och mata sina barn. Enligt Akyuz och Hess finns det en korrelation mellan minskad ekonomisk tillväxt och backsliding (Akyuz & Hess, 2018. s. 25). Detta ter sig rimligt då backsliding i Turkiet ökar när landet upplever negativ ekonomisk tillväxt, man använder sig av repressiva åtgärder för att minska möjligheten att uttrycka missnöje. Råder det negativ tillväxt påverkar detta ofta befolkningen i realiteten, bidrag kan minska, räntor höjs och inflationen kan öka markant om man inte fört sund ekonomisk policy. Gradvisa inskränkningar på politiska rättigheter och pressfrihet, centralisering av makt och försvagande av rättssystemet skadar inte den genomsnittliga individen lika nära inpå. Ibland kan backsliding ses som positivt av befolkningen, avskaffandet av vad man anser ett korrupt etablissemang kan vara någonting som talar till individen, ett exempel på detta är hur Trump kom till makten 2016. Även de som är vaksamma på inskränkande av dessa rättigheter kan komma att inte märka det då backsliding sker så gradvis över tid och försvårar mobilisering (Bermeo, 2016. s. 14). Det blir tydligare när det finns stort missnöje bland befolkningen, såsom när befolkningen upplever ekonomisk utsatthet, och regeringen uttryckligen antar repressiva åtgärder. Backsliding ökar marginellt när

tillväxten är lägre men stadig och markant när den är negativ. Detta tyder på att AKP engagerar sig mer i democratic backsliding när det finns större opposition och ett reellt hot mot dess styre.

Det ekonomiska narrativet syftar huvudsakligen till hur bilden av Turkiet konstruerats under AKP:s styre. Sammankopplingen mellan en liberaliserad ekonomi med tillväxt och demokrati har varit någonting man historiskt antagit. Grundantagandet har varit att ekonomisk tillväxt kommer ge en högre materiell- och utbildningsstandard, vilket i sin tur leder till en befolkning som förespråkar och kämpar för demokrati. Huruvida detta samband stämmer eller inte kommer vi inte diskutera i denna uppsats, men vi kan etablera att även om det stämmer så har repressiva åtgärder från auktoritära stater utvecklats markant. Länder har idag möjligheten att kombinera backsliding och auktoritärt styrelseskick med ekonomisk tillväxt, ett exempel på detta är den globala stormakt som vuxit fram de senaste decennierna i Kina. Narrativet av ekonomisk tillväxt leder till antaganden om demokratisering och liberalisering, även om detta inte stämmer i realiteten. På detta sätt skapades en bild av Turkiet som just en framtida liberal demokrati, såväl internationellt som inhemskt, även om verkligheten talade för att utvecklingen ledde åt ett annat håll.

De ekonomiska faktorerna förklarar såklart inte Turkiets utveckling i fullo, men vi anser att de har underlättat Erdogan och AKP:s möjlighet att engagera sig i backsliding. Utan en stabil ekonomisk plattform hade både befolkningen och internationella aktörer agerat snabbare vid demokratiska inskränkningar, då det hade blivit mer uppenbart att landet rörde sig mot en mer auktoritär riktning. Kraften i Erdogans narrativ av att han själv och AKP strävar efter nationens och det allmänna bästa hade försvagats om individer inte konkret hade kunnat se sin materiella standard förbättras.

5.3 Gemensam/komparativ slutsats

De fundamentala faktorerna för backsliding i Polen och Turkiet skiljer sig åt, Polen har sett en ökad backsliding till följd av sin politiska historia, ekonomiska framväxt och sin starka men polariserade identitet, Turkiet å andra sidan har sett en ökad backsliding som konsekvens av framförallt ekonomiska faktorer. Detta betyder inte att det inte finns gemensamma nämnare i hur deras backsliding utvecklats.

En trend som följt båda ländernas backsliding är polariseringen av samhället, då det råder delad mening om i princip alla politiska frågor. Detta tyder på att de partier som engagerar sig i backsliding ansluter sig till en stark nationell identitet med en “vi mot dem” attityd där de som inte håller med motarbetar nationens bästa. Bägge länder har också präglats av ett centraliserande av makt, i Polens fall till PiS genom nya ekonomiska principer, inskränkningar i media och domstolsväsendet. Turkiet har i praktiken också centraliserat makten till Erdogan och hans närmaste lojalister på domstolarnas bekostnad likt Polen. Både Polen och Turkiet har under sin backsliding valt att motsätta sig EU och dess liberala identitet, i Turkiets fall till förmån för auktoritära stater i öst. Turkiet har garderat sig med Ryssland och Kina efter ett misslyckat inträde i EU, varpå Erdogan anammat en diskurs baserad på “nationens bästa” och den “nationella identiteten”.

När vi påbörjade denna uppsats ämnade vi att hitta den bakomliggande anledningen, eller de faktorer som i kombination med varandra gav upphov till backsliding. Efter att ha kartlagt och analyserat Polen och Turkiets backsliding kan vi snarare säga att de kanske inte delar samma fundamentala katalysator till backsliding, men att nästan alla uttryck av backsliding är liknande. De gemensamma kugghjulen för att påbörja backsliding är framförallt en stark nationell identitet som används för att motivera autonomisk kontroll över sitt land och kritik mot internationella och liberala förbindelser så som EU. Detta belyser att backsliding är väldigt mångfacetterat och svåranalyserat då det finns många olika faktorer som påverkar backsliding på så ovissa sätt, samtidigt som det möjligtvis går att se likartade drivkrafter och motiv under alla lager.

Ord exklusive referenser: 9694

5. Referenser

Akyuz, Kadir & Hess, Steve. 2018. Turkey Looks East: International Leverage and Democratic Backsliding in a Hybrid Regime. I *Mediterranean Quarterly*, 1-26. Duke University Press: Durham, North Carolina. Vol 29 no. 2.

Bermeo, Nancy. 2016. On Democratic Backsliding. I *Journal of Democracy*, 5-19. Johns Hopkins University Press: Baltimore, Maryland. Vol: 27, no. 1.

Çınar, Menderes. 2018. From Moderation to De-moderation: Democratic backsliding of the AKP in Turkey. I *The Politics of Islamism*. Esposito, John, Ghobadzadeh, Naser & Zubaidah, Rahim, Lily (red.), 127-157. Cham, Schweiz: Springer International Publishing AG.

2015. Cumhurbaşkanı Erdoğan: "Beştepe'nin adresini bilmeyenler...".

CNNTÜRK. 19 Augusti.

<https://www.cnnturk.com/haber/turkiye/cumhurbaskani-erdogandan-muhtarlarla-9-kez-bulustu>

(Hämtad 2021-12-28).

2015. "Cumhurbaşkanı görevi vermezse sivil darbe yapmış olur".

CNNTÜRK. 19 Augusti.

<https://www.cnnturk.com/haber/turkiye/cumhurbaskani-gorevi-vermezse-sivil-darbe-yapmis-olur>

(Hämtad 2021-12-28)

Encyclopaedia Britannica. 2021. *Arab Spring*. <https://www.britannica.com/event/Arab-Spring>.

(Hämtad 2022-01-03).

Everett, Julian. 2021. Poland and Hungary: Democratic Backsliding and the Shifting European Political Landscape. *Journal of Political Science*. Vol. 23

International Institute for Democracy and Electoral Assistance. 2021. *The Global State of Democracy 2021: Building Resilience in a Pandemic Era*. International IDEA: Stockholm, Sweden.

https://www.idea.int/gsod/sites/default/files/2021-11/the-global-state-of-democracy-2021_1.pdf
(Hämtad 2021-11-23).

Lust, Ellen & Waldner, David. 2015. Unwelcome Change: Understanding, Evaluating, and Extending Theories of Democratic Backsliding. *Research and Innovation Grants Working Papers Series*. USAID.

Macrotrends.net. 2017. MacroTrends, Charting Global Markets and Economies.
<https://www.macrotrends.net/countries/POL/poland/gdp-per-capita> (Hämtad 2022-01-03)

McManus-Czubinska, Clare. Miller, William. Markowski, Radosław. Wasilewski, Jacek. 2003. Understanding Dual Identities in Poland. *University of Glasgow and Polish Academy of Sciences*. Vol. 51.

Przybylski, Wojciech. 2018. Explaining Eastern Europe: Can Poland's Backsliding Be Stopped? *Johns Hopkins University Press*. Vol. 29

Sadurski, Wojciech. 2018. How Democracy Dies (in Poland): A Case of Anti-Constitutional Populist Backsliding. I *Revista Forumul Judecatorilor*. Bucharest University Press vol. 21.

Tansel, Burak, Cemal. 2018. Authoritarian Neoliberalism and Democratic Backsliding in Turkey: Beyond the Narratives of Progress. I *South European Society and Politics*, 197-217.

Wilczyński, Waclaw. 1991. Polens väg tillbaka till marknadsekonomi. *Ekonomisk Debatt* nr. 7/91. <https://www.nationalekonomi.se/sites/default/files/legacy/19-7-ww.pdf> (Hämtad 2022-01-02)